

УДК 621.01:004.9-057.4

Сафіюлін Є.І., здобувач вищої освіти спеціальності 274 Автомобільний транспорт
 Науковий керівник: Корніленко К.І., старший викладач кафедри автомобільного
 транспорт

(Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», м. Дніпро, Україна)

СИСТЕМА АВТОМАТИЧНОГО ПРОЄКТУВАННЯ МАШИН ТА ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Вступ. Сучасний розвиток автомобільного транспорту неможливий без застосування інноваційних технологій автоматизованого проєктування (САПР), які забезпечують високу точність розрахунків, оптимізацію конструкцій і скорочення часу розроблення нових транспортних засобів. Використання САД/САЕ/САМ-систем створює інтегроване середовище для моделювання, аналізу та виробництва елементів машин із мінімальними витратами часу та матеріалів.

Система автоматичного проєктування дозволяє здійснювати багаторівневе 3D-моделювання вузлів автомобіля, перевірку їх сумісності, а також виконання віртуальних випробувань із врахуванням навантажень, вібрацій і температурних впливів. Такий підхід значно підвищує точність технічних рішень і надійність кінцевого виробу. Основними компонентами сучасної САПР є САД – геометричне моделювання конструкцій, САЕ – інженерний аналіз (міцність, аеродинаміка, теплова поведінка), САМ – керування технологічними процесами виготовлення.

$$E = f(Q_m, T_c, I_s), \quad (1)$$

де E – ефективність проєктування, Q_m – точність моделі, T_c – час розрахунку, I – рівень інтеграції програмних модулів.

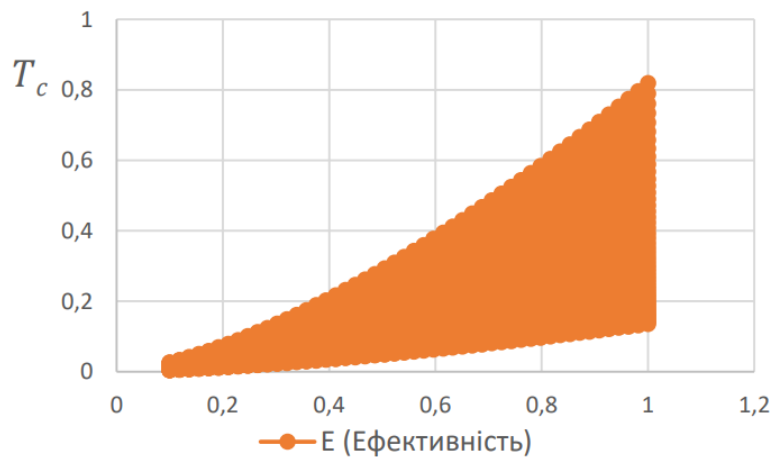

Рисунок 1 – Графік нелінійної залежності ефективності від часу проєктування

Використання САПР сприяє переходу до концепції «цифрового двійника» транспортного засобу, що дозволяє прогнозувати експлуатаційні характеристики ще до виготовлення фізичного прототипу. Це, у свою чергу, зменшує кількість помилок на стадії виробництва, забезпечує стабільність параметрів і підвищує енергоефективність систем автомобіля.

Застосування систем автоматизованого проєктування у сфері автомобільного транспорту відкриває перспективи для впровадження інтелектуальних технологій – оптимізації форм кузова, побудови енергоощадних трансмісій та моделювання

гібридних силових установок.

Отже, впровадження автоматизованих систем проектування є ключовим напрямом модернізації транспортного машинобудування та підготовки фахівців нового покоління у галузі автомобільного транспорту. Ефективність роботи системи E зростає зі збільшенням точності математичної моделі Qm та інтеграції модулів Is , при одночасному зменшенні часу розрахунку Tc . На графіку залежності $E(Qm, Tc)$ видно, що в зоні низької точності моделі й тривалого розрахунку ефективність мінімальна.

У верхній області графіка висока точність і швидкий розрахунок досягається оптимальна ефективність, що відповідає стану високої автоматизації процесів і мінімізації помилок при моделюванні.

Впровадження системи автоматизованого проектування у навчальний процес спеціальності «Автомобільний транспорт» сприяє розвитку компетенцій майбутніх фахівців у сфері цифрового машинобудування, формуванню навичок роботи з програмами Autodesk Inventor, SolidWorks, CATIA, ANSYS, Fusion 360.

У поєднанні з концепцією «цифрового двійника» це дозволяє здійснювати аналіз експлуатаційних характеристик автомобіля ще на етапі конструкторського моделювання.

САПР активно впроваджуються у практику проектування транспортних засобів, зокрема під час розробки елементів ходової частини, трансмісії, кузова та силових установок. Програми Autodesk Inventor, SolidWorks, CATIA, ANSYS, Fusion 360 дозволяють здійснювати розрахунки в реальному часі, проводити модальний і тепловий аналіз, а також симулювати процеси навантаження вузлів під дією зовнішніх сил.

Розвиток системи «цифрового двійника» автомобіля забезпечує можливість прогнозування експлуатаційних характеристик і визначення оптимальних конструктивних параметрів ще до створення фізичного зразка.

Додатковим напрямом еволюції САПР є інтеграція з технологіями штучного інтелекту AI та машинного навчання ML, які дозволяють системам самостійно шукати конструктивні рішення на основі попередніх моделей, здійснювати автоматичне виявлення помилок і формувати аналітичні звіти щодо надійності окремих вузлів.

У майбутньому такі системи стануть основою інтелектуального машинобудування, коли цифрова платформа зможе не лише моделювати, а й прогнозувати довговічність і ремонтпридатність транспортних засобів.

Висновки. Отже, система автоматичного проектування машин і транспортних засобів є ключовим елементом цифрової трансформації автомобільної галузі. Вона забезпечує точність конструкторських рішень, скорочення часу на розробку, інтеграцію інженерних процесів і підвищення якості експлуатаційних характеристик.

Впровадження таких технологій у навчальний процес формує у студентів компетенції майбутнього інженера автомобільного транспорту та відповідає вимогам індустрії 4.0.

Перелік посилань

1. ISO 9001:2015 Quality Management Systems – Requirements.
2. DSTU-P ISO/TS 16949:2016 Quality Management Systems. Specific Requirements for the Production of Automotive Vehicles and Related Service Parts and Accessories Based on the Application of ISO 9001:2008 (ISO/TS 16949:2009, IDT).
3. Vladimirova, Doroteya. (2014). Made to serve. How manufacturers can compete through servitization and product-service systems. Production Planning & Control. 26. 1-2. 10.1080/09537287.2014.936698.
4. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22 травня 2003 р. № 851-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/851-15>.